

Uitvoeringsagenda bij de strategische agenda voor de hbo educatieve opleidingen 2025-2030: ‘Samen sterker, krachtige onderwijsprofessionals voor sterk onderwijs’

Inleiding

Deze uitvoeringsagenda hoort bij de strategische agenda voor de hbo educatieve opleidingen 2025-2030 ‘Samen sterker’ en is bedoeld om de ambities uit de agenda te vertalen naar concrete doelstellingen waar de opleidingen mee aan de slag kunnen. De uitvoeringsagenda is tot stand gekomen in afstemming met drie werkgroepen bestaande uit opleidingsmanagers, lectoren, de voorzitters van de landelijke opleidingsoverleggen LOBO en ADEF en, in het geval van ambitie 3, bestuurders (zie bijlage). Iedere werkgroep heeft één van de drie ambities uitgewerkt. Het sectoraal adviescollege hpo heeft geadviseerd op de opdracht aan de werkgroepen en op tussenversies van de uitvoeringsagenda.

De drie ambities van de strategische agenda zijn:

1. Brede vorming van toekomstige onderwijsprofessionals;
2. Toegankelijke loopbaanpaden in het onderwijs;
3. In samenspraak naar doelmatigheid en kwaliteit.

Ambitie 1: ‘Brede vorming van toekomstige onderwijsprofessionals’

Perspectief:

Het beroeps- en opleidingsprofiel van de leraar, de wettelijke bekwaamheidseisen en de vakbekwaamheidseisen¹ vormen het kader voor de opleiding tot startbekwame leraar en voor de doorontwikkeling naar vakbekwaamheid.

In 2030 ligt er een **beroeps- en opleidingsprofiel van de leraar** dat uitgaat van een leven lang ontwikkelen. Dit breder ingestoken beroeps- en opleidingsprofiel is tot stand gekomen op initiatief van de lerarenopleidingen, in nauwe verbinding met lectoraten en expertisecentra en in afstemming met het werkveld en de beroepsgroep. Daarbij is specifiek aandacht besteed aan een visie op **interprofessioneel opleiden en werken**. Met een uitbreiding van het beroeps- en opleidingsprofiel van de leraar naar het niveau van vakbekwaamheid en expert krijgen leraren scherper ontwikkelperspectief en wordt voorkomen dat het curriculum van de lerarenopleidingen overladen raakt. Ook geeft het lerarenopleidingen handvatten om vorm te geven aan nascholing i.s.m. scholen en leraren. Hierbij wordt de verbinding gelegd met de doelen die onder ambitie 2 worden genoemd.

¹ Alhoewel de beroepsgroep ook een advies heeft gegeven over vakbekwaamheidseisen kennen deze geen wettelijke basis. OCW onderzoekt mogelijkheden om deze eisen vast te leggen.

In 2030 zijn de nieuwe wettelijke bekwaamheidseisen voor het beroep van leraar vertaald naar kennisbases, curricula en leeruitkomsten voor het niveau van startbekwaamheid. **Brede vorming is het uitgangspunt, maar met een sterke en herkenbare verankering van de kerndoelen funderend onderwijs en de basisvaardigheden.** Om verder te harmoniseren tussen curricula van lerarenopleidingen wordt toegewerkt naar meer eenduidigheid in beoordelingskaders. En zijn in 2030 de landelijke kennisbases vertaald naar de curricula op één uitwerkingsniveau lager dan leeruitkomstgebieden. Hierbij blijft ruimte voor profilering om verschillende doelgroepen aan te kunnen spreken en aan te sluiten bij de regionale context. Het uitgangspunt blijft een verhouding van 70% harmonisatie en 30% profilering/couleur locale.

In 2030 is er een **kort-cyclische kwaliteitsborgingsystematiek van de kennisbases** ingericht waarmee sneller ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in het veld en nieuwe onderwijskundige inzichten.

In 2030 sluiten de beelden over de kwaliteit van de hbo educatieve opleidingen aan bij de feitelijke kwaliteit, door **meer eenduidigheid en een navolgbare kwaliteitsborging** met gezamenlijke kwaliteitscriteria.

Op korte termijn werken de hbo educatieve opleidingen aan het borgen van de kwaliteit en de balans in de curricula door:

- I. Het proces van de herijking van de landelijke kennisbases af te ronden en afspraken te maken over het niveau waarop de (herijkte) landelijke kennisbases worden geborgd in de opleidingen. Hierbij wordt gezorgd dat de kerndoelen funderend onderwijs en de basisvaardigheden op een herkenbare wijze terugkomen in de curricula.
- II. Toe te werken naar meer gemeenschappelijkheid in de kaders die worden gehanteerd voor het beoordelen van het praktijkdeel van de opleiding. Daarbij wordt onderzocht wat nodig is om aan te sluiten bij de vraag van het werkveld en het advies 'Bekwaamheid beter borgen' van de Onderwijsraad.
- III. Te zorgen voor eenduidigheid in taal en begrippen.
- IV. Het gesprek op te starten over uitbreiding van het beroeps- en opleidingsprofiel van de leraar naar het niveau van vakbekwaamheid en expert. Hierbij bieden de lerarenopleidingen een lonkend perspectief voor een beroepsbeeld van leraar dat zich kenmerkt door brede vorming (maatschappelijke betrokkenheid, open dialoog, onderzoekend vermogen) en ruimte voor verdere ontwikkeling en specialisatie. Hierbij wordt het advies 'Leren van onderzoek' van de Onderwijsraad benut.
- V. Samen met het werkveld initiatieven rond interprofessioneel opleiden en werken verder uit te breiden.

Ambitie 2: 'Toegankelijke loopbaanpaden in het onderwijs'

Perspectief:

Het diploma voor de startbekwaamheid is geen punt maar een komma. In 2030 hebben de hbo educatieve opleidingen samen met hun partners in de onderwijsregio, vanuit gelijkwaardig partnerschap, een rijk/breed leerlandschap gerealiseerd dat bijdraagt aan de **doorlopende ontwikkeling van onderwijsprofessionals**. Daarbij zijn stevige verbindingen gerealiseerd in de ontwikkeling van start- naar vakbekwaam en expert. In dat leerlandschap zijn de hbo educatieve opleidingen de vanzelfsprekende partner voor een leven lang ontwikkelen van onderwijsprofessionals; ze zijn duidelijk gepositioneerd als kennisinstelling en weten de **kennisinfrastructuur van de sector** te verbinden aan professionalisering en schoolontwikkeling.

In 2030 willen de hbo lerarenopleidingen een **erkende en herkende (certificerende) rol hebben in de ontwikkeling van start- naar vakbekwaamheid en expertniveau**. Dit vraagt dat de scholen de lerarenopleidingen als een natuurlijke partner voor professionalisering gaan zien. Bijvoorbeeld door de partnerschappen rond opleiden en inductie verder in te richten op professionalisering. Een wettelijke taak voor de hogescholen om professionaliseringsaanbod te ontwikkelen en aan te bieden zou hier ondersteunend aan zijn.

In 2030 is er een regionale en landelijke positionering van de kennisinfrastructuur van de hbo educatieve opleidingen, waarbij opleiden, professionaliseren en onderzoek als drie samenhangende functies binnen een hogeschool betaalbaar en logisch zijn verbonden.

Op korte termijn werken de educatieve opleidingen aan:

- I. Het ontwikkelen van passend aanbod bij loopbaanpaden voor leraren via onder meer betrokkenheid bij NAPL en de co-creatielabs die in dat kader gevormd worden en door deelname aan praktijkgericht onderzoek in samenwerking met lectoraten.
- II. Het opzetten en verbinden van lectorenplatforms voor kennisontwikkeling rond thema's waarbij de verbinding wordt gezocht met het Nationaal Kennisinstituut Onderwijs (voorheen NRO) en landelijke kenniscentra. Het gaat om thema's zoals vernieuwend onderwijs, kansengelijkheid, inductie en professionalisering van leraren, de rol van de leraar in de schoolorganisatie en talentontwikkeling.
- III. Een verkenning naar hoe het werken met microcredentials kan bijdragen aan een erkende en herkende certificerende rol voor de hbo educatieve opleidingen in de professionalisering van leraren.

Ambitie 3: 'In samenspraak naar doelmatigheid en kwaliteit'

Perspectief:

De hogescholen zorgen voor een landelijk dekkend aanbod van educatieve opleidingen dat voldoet aan de arbeidsmarktvraag en de maatschappelijke behoefte én dat kwalitatief hoogwaardig, betaalbaar en te organiseren is.

In 2030 werken de hbo educatieve opleidingen regionaal en landelijk samen en vindt afstemming plaats over het totale onderwijsaanbod gericht op opleiden, begeleiden én professionaliseren. Er wordt **collectief verantwoordelijkheid genomen voor een doelmatig en landelijk dekkend aanbod**, met speciale aandacht voor kleine, kwetsbare lerarenopleidingen. Er wordt vanuit een **bovenregionaal perspectief regie gevoerd op het professionaliseringsaanbod** dat in afstemming met de partners uit de onderwijsregio's wordt ontwikkeld, om versnippering te voorkomen.

In 2030 is er een **kwaliteitsborgingsstelsel voor de lerarenopleidingen dat effectief, navolgbaar en betaalbaar is** en met een uitvoeringslast die te dragen is, ook door de kleine opleidingen.

Op korte termijn werken de hbo educatieve opleidingen aan:

- I. Het inrichten van een landelijke afstemmingstafel die regie voert op het aanbod van educatieve opleidingen, niveau 5 t/m 7. Tenminste eenmaal per jaar wordt het relevante opleidingsaanbod (bestaand en voorgenomen/nieuw aanbod dat onder de sector onderwijs valt) van de deelnemers aan de afstemmingstafel besproken, inclusief de veranderingen daarin.
- II. Het formuleren van een actieplan voor de kleine lerarenopleidingen en een gezamenlijke lobby. Het actieplan richt zich op de korte termijn – voorkomen dat kwetsbare opleidingen moeten sluiten – en op de lange termijn met voorstellen om de sector meer toekomstgericht te organiseren.
- III. Het opvragen van een onafhankelijk advies van een externe commissie over de inrichting en effectiviteit van het kwaliteitsborgingsstelsel met daarbij ook aandacht voor de rol van 10voordeleraar en LOEx.
- IV. Het vanuit een landelijk perspectief regie voeren op het professionaliseringsaanbod dat wordt ontwikkeld in het kader van NAPL, de nieuwe kerndoelen funderend onderwijs en basisvaardigheden.

Van papier naar praktijk

De hbo educatieve opleidingen committeren zich aan deze uitvoeringsagenda en zetten zich de komende jaren in voor het bereiken van bovenstaande doelen. Sommige acties zijn al ingezet op het moment van vaststellen van de agenda, zoals het opstellen van een actieplan voor de kleine lerarenopleidingen, het inrichten van een landelijke afstemmingstafel en het toewerken naar een kort-cyclische kwaliteitsborgingssysteem van de kennisbases (in ieder geval voor de Pabo).

Voor de doelen die onder de drie ambities staan, zijn verschillende gremia aan zet. Waar relevant zal voor het oppakken van de doelen, zoals bij het toewerken naar een gemeenschappelijk kader voor de beoordeling van het praktijkdeel, samen worden opgetrokken met de universitaire lerarenopleidingen/ICL.

Aan LOBO en ADEF zal een opdracht worden verstrekt om met de punten onder ambitie 1 aan de slag te gaan. Zij dienen hiervoor zelf met een voorstel en tijdpad te komen voor eind 2026. Voor ambitie 2 zijn de educatieve allianties in positie gebracht voor het vormen van de co-creatielabs. Voor de verkenning naar het werken met microcredentials dient de verbinding met Npuls te worden gelegd. Dit kan ook vanuit de educatieve allianties worden geïnitieerd, aansluitend bij de ontwikkelingen vanuit NAPL. Het sectoraal adviescollege hpo zal een rol spelen bij het verbinden van de lectorenplatforms. De doelen onder ambitie 3 worden door het bestuur van de VH/de portefeuillehouder en de Bestuurscommissie Leraren & Onderwijsontwikkeling (BCLO) opgepakt.

Om focus te houden, worden lopende en nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk binnen de ambities van de strategische agenda en de doelen van de uitvoeringsagenda gepositioneerd. Twee keer per jaar bespreekt de BCLO de uitvoeringsagenda en de acties die hieruit voortkomen met als doel bestuurlijk commitment te houden. Eind 2027/begin 2028 zal een tussenevaluatie plaatsvinden om te beoordelen of er voldoende voortgang is en of het nodig is om doelstellingen bij te stellen als gevolg van landelijke ontwikkelingen. In 2030, tegen het aflopen van de strategische agenda, zal er een eindevaluatie plaatsvinden van de uitvoeringsagenda. Hoe hier invulling aan wordt gegeven, wordt nog bezien.

Bijlage Samenstelling Agendagroepen

Agendagroep 1 Brede vorming van toekomstige onderwijsprofessionals

- Anne-Marie Haanstra (bestuurlijke trekker)
- Karin van Weegen (LOBO)
- Paul Hilferink (Saxion)
- Anton van den Brink (ADEF)
- Frank Derks (HAN)
- José Middendorp (lector Opvoeden en opleiden naar duurzaam en democratisch samenleven)
- Elwin Savelsbergh (lector Curriculumvraagstukken funderend onderwijs)
- Mascha Enthoven (lector De pedagogische Opdracht)
- Mark Boiten (bureau VH)
- Judith Scheele (bureau VH)

Agendagroep 2 Toegankelijke loopbaanpaden in het onderwijs

- Erika Diender/Victorine de Graaf (bestuurlijke trekker)
- Karin van Weegen (LOBO)
- Dorothee van Kammen (Thomas More Hogeschool)
- Anton van den Brink (ADEF)
- Simon Rozendal (NHL-Stenden)
- Marco Snoek (lector Leren & Innoveren)
- Mieke Koeslag (lector Werken in Onderwijs)
- Helma Oolbekkink (lector Professionaliteit van leraren)
- Mark Boiten (bureau VH)
- Judith Scheele (bureau VH)

Agendagroep 3 In samenspraak naar doelmatigheid en kwaliteit

- Eva Reuling (bestuurlijke trekker)
- Astrid Venes (bestuur VH)
- Karin van Weegen (LOBO)
- Anton van den Brink (ADEF)
- Judith Scheele (bureau VH)
- Hugo Nierstrasz (bureau VH)